

Jugoslavija

Za pismeno naročbo brez
priloge denarja se ne
moremo odzvati.

Naročniki naj pošiljajo
naročnino
po nakarnci.

Če se računajo po pe-
netru, prostor in si-
cer in na visok ter 45 mm
brez prostora na enkrat
40 vira, za večkrat popravil

Uredništvo je na Starem trgu št. 13. Telefon
360. Upravištvo je na Marijinem trgu
št. 8. Telefon št. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Vprašanje glede izmenitve l. dr. se naj pri-
loži za odgovor dopisnic ali gramk. — Dopol-
niti se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Nove italijanske spletke v Budimpešti.

Italija zahteva Celovec za Nemško Avstrijo. — Italijani zapuščajo Sibenik.
Demisija hrvatskega bana?

Osvoboditev Korotana.

V zgodovini jugoslovanskega uje-
dinjenja ostanejo zapisane z zlatimi
črkami imena naših slavnih vojskovodij,
ki so osvobodili slovenski Korotan od
nemškega gospodstva. Naši generali
Božo Janković, Krsto Smiljanić,
Rudolf Maister se pridružujejo slavni
vrsti borilcev za našo svobodo.

Koliko so morali pretrpeti naši
koroški bratje od nasilnih Nemcev, ki
so s pomočjo perfidnih Italijanov z
orožjem zasedli naš Korotan! Sedaj
je konec nemškega barbarstva, nem-
škega pustošenja, ropanja, ubijanja,
in nasilstva. Svobodni so naši brati
onostran Karavank, ob naši zeleni
Dravi, ob vznosni zibelke naše nek-
danje svobode. Prosta je sveta zemlja
koroška, na kateri so gospodovali
dolga stoletja naši največji sovražniki.

In to zemljo je osvobodila naša
hrabra narodna armada! Čast ji in za-
hvala našega naroda. Slava junakom,
ki so žrtvovali za osvoboditev svoje
živilje! V bratski slogi so se boje-
vali Srbi, Hrvatje in Slovenci, v brat-
ski edinstvi so šli svojemu cilju na-
proti. Posebno globoka zahvala voja-
kom Srbije, ki so pohiteli na pomoč
svojim severnim bratom. Srbsko ju-
naštvo je osokolilo tudi naše fante,
da so se uirdili v izpolnjevanju svojih
vojaških dolžnosti napram svobodni
jugoslovanski domovini. Tudi našim
fantom naj bo časten spomin. Pozab-
ljeno naj bo vse. pozabljena marsi-
katera ostra beseda na njihov račun.

Pozdravljeni bratje in sestre v
svobodnem Korotanu! Nikdar več ne
boste trpeli pod nemškim jarmom.
Ponovno in končno je premagan se-
verni sovražnik naše skupne domovine.
Niso še osvobodeni vsi v našem Ko-
rotanu, še pričakuje Gospasveta, da

ovenča na starodavnem vojvodskem
stolu svojega odrešitelja, toda osvo-
boditev bo prišla. Porok nam je naša
junaška narodna armada, za katero
jamčijo njeni voditelji Janković, Smi-
ljanić in Maister!

Predlogi o reformi telesne vzgoje.

V imenu ankete poroča Ivan Bajželj.

II.

Zakon o telesni vzgoji za mladino.

§ 1. Telesna vzgoja je na vseh
šolah za učence in učenke obvezna.

§ 2. Telesna vzgoja je enako-
vredna duševni vzgoji.

§ 3. Panoge telesne vzgoje so:

- a) telovadba po Tyrševem sistemu;
- b) igre pod milim nebom;
- c) izleti, pešpotovanja, lahka turi-
stika;
- d) plavanje, veslanje, drsanje, san-
kanje, smučanje;
- e) borjenje, lahka atletika, (tek, skok,
metanje diska, kopja, krogla, žo-
ge).

Podrobnosti določajo učni na-
črti in izvršilni predpisi.

§ 4. Obvezni sta:

- a) 2 tedenski uri telovadbe na šol-
skem telovadnem prostoru;
- b) dva tedenska popoldneva za dru-
ge panoge telesne vzgoje zlasti v
mestih in industrijskih krajih. Te
popoldneve ni pismenih domačih
nalog.

§ 5. Država preskrbi lokalnim
razmeram primerne prostore, kjer se
izvajajo v § 3. navedene panoge te-
lesne vzgoje.

§ 6. Telesna vzgoja je poverjena
samo strokovnim učiteljem (učitelji-
cam).

Prehodna določba: Dokler ni do-
volj strokovnih učiteljev (učiteljic)
na razpolago, išči šola pomoči pri
obstojećih telesnovzgojnih organiza-
cijah.

§ 7. Država nosi stroške in pre-
vzema odgovornost za vse telesne
poškodbe in njih posledice, povzro-
čene po izvrševanju zakona o dolžno-
sti telesni vzgoji.

§ 8. Med učnimi predmeti vseh
šol je tudi pouk o higijeni.

§ 9. Nadzorniki za telesno vzgojo
mladine so samo usposobljeni telo-
vadni učitelji (učiteljice).

§ 10. Referenti (referentinje) za
telesno vzgojo so pri ministrstvu za
prosveto in pri državnem oddelku za
zaščito dece.

§ 11. Telesno vzgojo šoli odrasle
mladine prevzemajo društva in zavodi
za telesno vzgojo, ki jih država izdatno
podpira.

III.

Vzgoja učiteljev (učiteljic) telo- vadbe.

A. Srednje šole.

Za vzgojo učiteljev (učiteljic) te-
lovadbe na srednjih šolah se ustanovi
na filozofski fakulteti telovadna šola
z vzorno telovadnico in telovadiščem,
na medicinski fakulteti pa fiziološki
inštitut.

Naloga te telovadne šole je vzgo-
jiti učitelje te telovadbe za vse sred-
nje in njim sorodne šole v kraljestvu.
Na tej šoli se ustanove tudi ortopedični
zavodi, kjer se kandidatje praktično
vežbajo v ortopedični telovadbi. Šola
vodi proforski zbor, obstoječ iz uč-

teljev telovadbe, profesorjev filozofije
in medicine te šole. Naloga zbora je
skrbeti za ves ustroj šole, predlagati
v imenovanje učitelje te šole in po-
možne sile, skrbeti za gospodarsko
stran in za vse ostale stvari. Ravna-
telja zavoda voli učiteljski zbor za
dobo 5 let. Kandidati, ki se hočejo
posvetiti tej stroki, morajo imeti v
zadnjem letnem izpričevalu končane
srednje šole iz telovadbe najmanj red
dobro in morajo biti fizično zmogni
za telovadbo. V poštev pridejo filozofi
obče in taki, ki imajo telovadbo v
zvezi z enim znanstvenim predmetom
kot skupino. Te skupine določi pro-
forski zbor modroslovne fakultete.

Študijska doba traja dve leti in
sicer:

Prvo leto: Anatomija, fiziologija
in higijena na medicinski fakulteti. Este-
tika, fizika in kemija, v kolikor so po-
trebne za telovadbo na filozofski fa-
kulteti. Praktična telovadba vsak dan
po dve uri, poleg tega igre, lahka
atletika in športi, ki so primerni za
mladino.

Drugo leto: Prva pomoč pri nezgo-
dah in ortopedična telovadba. Teorija:
Pojem, naloga in sredstva telesne
vzgoje. Metodika, asistencija, zgodovi-
na, orodjeslovje in telovadni sestavi.
Praktična telovadba kakor v prvem
letu.

Filozofija, logika in pedagogika
so za kandidate obvezni predmeti, ki
jih mora kandidat poslušati itak kot
filozof, ker ima poleg telovadbe še
en znanstveni predmet; izpit iz teh
predmetov mora položiti, preden kon-
ča izpit telovadbe. Izpiti iz vseh na-

Zadnji dan za podpis državnega posojila!

VLADIMIR LEVSTIK.

101. nadaljevanje.

Višnjeva repatica.

Marička je zavpila od strahu, ko je spoznala
gospodarja; omahnila je v vežo, in pismo je padlo
na tla.

»Haha, kanale!« je pisnil učenjak s krvoločnim
bliskom v očeh. »Nu, poglejmo, kaj se godi za na-
šim hrbtom — kakšno izdajstvo nam kuhajo ne-
zvesti vazali!«

To rekši je planil ter lastnoročno pobral sum-
ljivo reč, kakor bi za potomca »stoletij časti in vi-
teza« ne bila sramota, opravljati posle plačanih ljudi.
Rožnato pisemce je disalo po vijolicah; kaligrafski
naslov, čigar pisava se je zdela profesorju nekam
znana, se je glasil:

»Zornolični gospodični Vidi Pohlinovi.«

»Takovo?« je zategnil stari ter pograbil Ma-
ričko za komolec. »Takovo?« Tak tega smo čakali!
Kdo je zločinec, govori?... Kdo ti je dal? Priznaj,
zvočnišče, v hlevu rojeno! Kdo se je drznil obrniti
oko za hčerjo tegale očeta?«

Glasno vekaje se je reva izpovedala, da jo je
prosil neki študent že teden dni; ker ga ni mogla
odpraviti drugače, je vzela pismo in pet srebrnih
kron, s katerimi je mislil kupiti njeno zvestobo, »a
le z namenom, da ga ponesem naravnost gospodu
profesorju« — tako je prisegla nazadnje s povzdig-
njenimi prsti in zavirami očmi.

»Naravnost meni!« se je rogal Pohlin srdito,
»kajpak, to se razume... In tvoj trepet, strupena
kača, in tvoja zadrega, tvoj brezumni strah? Še
nocoj se mi spraviš od hiše — ako te celo ne iz-
ročim krvavi sodnji, zakaj tvoj zločin je vreden,
da te obsodijo v dosmrtno ječo!... Stoj! Kdo je
tisti pohotnež? Kako mu je ime in kako izgleda?«

Imena ni vedela, zato pa drugega tem več:
»Gotovo ga bodo poznali, saj stanuje nasproti
njim, tam onkraj dvorišča... Majhen je, bolj šibak
kakor ne, prav sleten fantiček... oh, naj ne zame-
rijo!... Obleden je zelo gospodsko, dolge lase ima
in takšno široko petljo pod vratom, naočnike nosi in
govori, kakor bi bukvle bral...«

»Rožmarin!« je zarjul trinog in zdirjal po stop-
nicah, peneč se od zlobne radosti, ki mu ni dala
zdržati na mestu. »Rožmarin je tisti sodomski greš-
nik, ki... hahaha!... Počakaj me, zel plebejska,
mera tvojih grehov je polna do vrha!«

Zaklenil se je v kabinet in svečano odprl epi-
stolo, s katero je bil hotel nesrečni Rožmarinček
izpolniti dolžnost rdečega asa. Obsegala je osem
drobno in lepo popisanih strani pesniških razlaganj
o hrepenenju, majskih vetrovih, dehtecih rožah, vi-
soki pesmi njegove duše, madonah in angelih, zve-
zdah in zarjah, srčni krvi, katero želi preliti zanjo,
in drugega podobnega nezmisla. Profesor je vriskal,
škripal zobmi, grohotal se, cvilil in grmel, kakor bi
stal hudodelec pred njim ter čakal strašne usode;
od zgolj navdušenja je čisto pozabil, da bi moral

kot vnet domoljub in značajan vladinovec izražati
svoje ogorčenje po nemško. Kar jezilo ga je, da ne
more preskočiti ur, ki so ga ločile od drugega dne;
zato je zloburil tem nenasišeneje (po okrutnih fanta-
zijah o javnem posmehu nad Rožmarinom ter o
kazni, ki jo bo z bobnečim glasom predlagal zanj
pri konferenci. Budalasti zakoni, ki ne dovoljujejo
obešati, obglavljati, četveriti in kolesiti gimnazijcev
v takih in podobnih slučajih, so se mu zdeli kričec
dokaz, kako globoko je padlo človeštvo vsled od-
prave vlastelinskih pravic. Ženi in hčeri ni črnil
besedice, toda zloveseje molčanje, sredi katerega je
lučal pisane poglede na vse strani, je obetalo hudo
nevihto. Gospa je vedela že od dekle, kateri vrag
je obsedel moža, in komaj čakala, da bi izsul svoj
blisk in grom, ako ni bila celo toča na sporedu.
Po večerji je izkusila sama napeljati besedo, češ,
prej ko mine, tem bolje za njiju dve.

»Le kaj si umisli, kanali!« se je izrazila z
negotivim glasom ter plašno uprla oko v trinoga
kakor neveden študent pri maturi.

Humanist je odblisnil s pogledom, ki je pre-
bodel revo skozi nos, rekel pa ni ničesar; le strogo
je nameril nanjo svoj šiljasti nos, kakor bi hotel
reči:

»Aha, slaba vest? Mhm, težko, če nimaš tudi ti
svojih babjih krempljev vmes... Kaj veš, govori?
O vsem mi boš dala račun, in takrat gorje ti — ha!«

»Ti paglavec, ti nesramni!« je povzela Annetta
še tesnobneje.

(Dolje)

vedenih predmetov polagajo kandidatje koncem vsakega leta. Kandidat, ki ni izpita iz predmetov prvega leta, ne more vstopiti v drugi letnik. Ker traja študijska doba za znanstvene predmete štiri leta, sme kandidat po prebiti izkušnji za telovadbo se ne filozof prevzeti službo asistenta za telovadbo na srednji ali sorodni šoli proti primerni nagradi.

B. Ljudske in meščanske šole.

Za kandidate na učiteljskih je telovadba obvezen predmet, enako tudi na pedagogiji (pedagoški akademiji). Vsak absolviran kandidat mora biti v telesni vgoji toliko poučen, da more voditi telovadbo in telesno vzgojo sploh na ljudskih in meščanskih šolah. V ta namen je izpopolniti učni načrt za telovadbo na učiteljskih in se je pri sestavi učnega načrta za pedagogije ozirati tudi na telesno vzgojo. Kandidatje morajo dobiti tudi teoretičen pouk o vseh predmetih, ki sodijo k telesni vzgoji.

Za podrobno izdelanje telesno-vzgojnega reformnega programa na vseh šolah naj se izbere posebna komisija, obstoječa iz zastopnikov šolstva, športnih in sokolskih organizacij.

Za prehodno dobo naj se ustanovijo telovadni tečaji za učitelje in učiteljice ljudskih, meščanskih in srednjih šol, ki jih naj vodijo tozadevni strokovnjaki.

Bodočnost trgov. stanu.

Če bi sodili po zaspanosti in počasnosti, ki vlada v vrstah slovenske trgovine in industrije bi morali reči, da se ne zavedamo, kaj nam je prinesel pogin Avstrije, ne vemo, kakšne dolžnosti nam nalaga svobodna domovina, pa tudi ne znamo preračunati, kakšno bode naše stališče v bodočnosti.

Na Hrvaškem se je začelo prav živahno delovanje. Pripravljajo se v najrazličnejših panogah industrije in trgovine, ustanovljajo se družbe in zadruge, da bodo pripravljeni, ko se nam določijo meje in začne svetovni promet. Kakor vse kaže, nas bodo hrvaški tovariši prehiteli, kateri bodo imeli itak lažje stališče, ker imajo že nekaj svojih paroplovnih družb. Bati se sicer moramo, da ostanemo tem družbam le manjši brodomi, ali vsaj za obrežno in krajšo plovo bo, medtem ko mi nimamo ničesar.

Toliko se govori o naših vodnih silah, o bogatstvu naše domovine in ne vem o čem še vse, ali kaj pomaga, če bo pa najbrže tujec gospodaril s temi našimi dobrinami. Razna tuja industrijska podjetja so sicer prišla pod nadzorstvo, ali s tem še nismo napeljali vode na svoja kolesa. Tujci še vedno gospodarijo v teh podjetjih in najbrže se bodo vsled naše mehke in neodločne narave šopirili še naprej. Tem petelinom bi morali sedaj pristriči peruti, zakuriti jim tako pod tlemi, da bi jim postalo neznosno vroče in bi se radi rešili svojih kotičkov. Z vso energijo bi morali na delo, da si prilastimo kolikor mogoče veliko. S svojim cincanjem bomo prišli prepozno, kakor smo prišli njebrže prepozno na Jesenicah.

Ravno sedaj najboljši vidimo pomanjkanje gospodarskega in podjetnega duha med svojim narodom. Naše hranilnice in posojilnice razpolagajo z lepimi milijoni hranilnih vlog, za industrijska in trgovska podjetja pa ni bilo mogoče dobiti denarja. Poznal je naš človek le hranilnico, to mu je bila najboljša investicija denarja, da bi pa dal denar n. pr. za paroplovne papirje, tega pa ne. Poglejmo samo sedaj, ko je razpisano prvo državno posojilo Jugoslavije. Za gnjilo Avstrijo so se pehali in podpisovali, samo da je lahko dalje časa gonila naše brate in sinove v smrt, a za Jugoslavijo pa se listi gospodje, ki so se gonili noč in dan za propadlo vlačugo Avstrijo, nič kaj ne pobrinejo. In vendar bi bilo dobro, da se podpiše čimveč tega posojila, ker bo to nekaka vez in jamstvo za naše uje-

dinjenje. Vrh tega rabi naša država ta denar za gospodarske potrebe, tedaj ta denar ne bo zavržen, pač pa plodonosno naložen. Če bi imeli mi sedaj v rokah vsaj za nekaj tisoč milijonov, ki leže po posojilnicah, delnice kake paroplovne družbe, bi imeli velikansko premoženje v rokah, ker ti papirji so že neverjetno poskočili in še bodo, pa bi tudi smeli kako besedo blekniti pri kaki taki družbi. Sedaj pa moramo biti tiho, kot mutci, drugim bo donašala tonaža krasne dohodke, mi pa bomo dobivali od hranilnice svoja dva odstotka obresti, ali pa še teh ne. V naših logih je zašumelo listje, da nameravamo ustanoviti domačo tvornico sladkorja. Sedaj je pa vse tiho; ali so le nekateri podjetniki zložili potrebno glavnico in hočejo napraviti tak podjetje brez sodelovanja glavnice širših slojev, ali je pa vse skupaj zaspalo, ne vem. Da se tako podjetje ne more ustanoviti na zadružni podlagi, to mora uvideti vsak otročič.

Imamo nekako zvezo industrijev, al ničesar še nismo slišali, da mislijo gospodje napraviti nekak pregled in seznam, kakšna industrija obstoji pri nas, kaj se lahko dobi doma in v čem smo še sedaj navezani na tujino. Če kaj takega pripravljate, povejte javnosti, ne skrivajte med svojimi štirimi stenami. In tak seznam ali pregled potrebujemo zelo nujno. Gospodje bi se tudi naj pobrigali, da bi zvedeli ali in v kakšnih tujih podjetjih in kje delajo naši inženjerji, kvalificirani delavci itd., da bomo imeli vpogled za kakšna podjetja lahko dobimo svoje strokovnjake. Na vsak način bomo morali dobiti take ljudi domov. Že sedaj bi morali gospodje skrbeti za to, da se bo kolikor mogoče naših ljudi izvežbalo za kvalificirana dela. Na kak način bi se to doseglo, naj študirajo oni.

Ljudstvu bi morali tudi razločno povedati in jasno dokazati, da strokovni poklici nudijo boljše kruh in lepšo bodočnost, kot poklic duhovnika, profesorja ali jezičnega dohtarja. Mladina se naj posveča v večji meri tehniki itd. Drugod obstoje šole za različne industrijske panoge. Država naj omogoči naši mladini posejanje teh šol z podporami. Tekstilna in kemična industrija bo na vsak način vzrasla pri nas. Veliko tujerodcev je ostalo pri nas v tehničnih službah, ker nimamo svojih inženjerjev.

Povedal sem tu nekaj misli in veselilo bi me, če bom s tem povzročil živahnejšo izmenjavo misli in načrtov, ker to zahteva korist naše drage, osvobodene domovine in mlade države. Pokazati moramo tudi z dejanji, da smo res delazmožni in v stanu dajati inicijativo.

Povrnem se k predmetu, o katerem sem se odločil v tem članku govoriti. Slovensko trgovstvo mora začeti z živahnejšim delovanjem za svojo bodočnost. Že v nekem drugem članku sem rekel, da se slovenski trgovec ne sme tako izogibati javnega delovanja. Slediti mora vzgledu svojega srbskega tovariša, ki nastopa kot narodni voditelj, deluje javno za svoje sodržavljane in domovino. Pri nas tega ni, pri nas vlada grozna zaspanost glede javnega življenja. Naš trgovec se niti za svoj lasten stan ne potegne v javnosti, še manj pa za splošnost. Vsi drugi stanovi sodelujejo, celo obrtniki, le o slovenskem trgovcu ni duha ne sluha. Vse obnašanje našega trgovstva izgleda tako, da je trgovcu izključno le za lasten žep, splošna blaginja mu je popolnoma postranska stvar. Iz te pasivnosti je nastalo za trgovca tako neugodno javno mnenje in če se ne spreobrremo, bomo zaigrali naklonjenost in zaupanje vlade in vladnih krogov tudi v svoji svobodni domovini, bo tudi v ti se vkoreninilo še naziranje bivših c. kr. birokraterjev, da bi bilo najboljši vse tiste, ki se pečemo s trgovino pobesiti kot krvo-sese, oderune itd., tedaj škodljivce javnega blaga.

Vsekakor je nujno potrebno, da se trgovec začne živahno zanimati za narodno-gospodarska in trgovska

vprašanja. Tudi politično-gospodarskih vprašanj se moramo lotiti po svojih močeh. S tem se deluje za svoj in splošni blagor, vganja pa nobena politika. Odvrnili bomo s tem sumnjo, da delujemo le za svojo bisago. Pridobili si bomo ugled sebi in svojemu stanu, ki pripada trgovstvu vsled njegove gospodarske važnosti.

Predvsem moramo ščititi svojo stanovsko čast. Ta nam mora biti sveta nad vse, nastopiti moramo neizprosno proti vsakomur, ki škoduje stanovski časti trgovstva.

Prevažen pripomoček za povzdigo stanovskega ugleda je pa krepka stanovska-strokovna organizacija. In te ravno pri nas nimamo. Ravno v vprašanju organizacije smo bili do sedaj grozno malenkostni. Vlada je med nami pristna klikarija, vsak se je pustil zmerjati z "velikim" trgovcem, manjkal je vsak čut zaječnosti, videli smo drug v drugem le nasprotnika in neljubega konkurenta. Domišljija je zabranjevala, da se med trgovstvom ni mogel razviti tovariški čut. Velika nasprotstva so bila tudi med posameznimi panogami. Naše razcepljenosti pa ni bilo krivo le strankarsivo ampak tudi to, da smo bili grozno majhni, smo večinoma poznali le svoj zaplankan svet.

Povdarjam še enkrat, da smo hudo malenkostni. Vlado moledujemo za zaščito z raznimi zakoni in odredbami kakor je sposobnostni dokaz itd., razburjamo se, če kaka branjevka prodaja par metrov barhenta ali nekaj svitkov sukanca. S takimi nazori se pač ne bomo povzpeli do kake dalekosežnejše akcije in tudi ne bomo primorali splošnosti do večjega rešpektiranja našega stanu. Dalekovidnejši in podjetni trgovci ne bo moledovali pri vladah podpore, pač pa bo z energičnim delom si ojačeval svoj položaj. Prilastimo si nekoliko višje stališče in obširnejše obzorje, kar je nebedno potrebno v svobodni domovini, ki bo imela kruha le za dobrega trgovca, pridnega obrtnika in podjetnega industrijca. Dovolj smo životalili, dovolj mastnih grizljajev so nam požrli tujci. Sedaj bo nastopil čisto drugačen konkurenčni boj in če ne bomo na mestu, ne dovolj energični, bomo izgubili tla. Dosedanjih zaspanetov vlada ne bo mogla podpirati.

Toda posameznik je preslab, zato pa se otrešimo vsake domišljije postanimo demokrati, ne gledajmo v tovarišu le grdega konkurenta, ampak le tovariša, ki si hoče z istim delom zaslužiti in pridobiti kosček kruha in še kak vinar za stara leta. Tudi se ne igravimo strankarjev, pustimo ta luksus drugim, katerim ne more škodovati. V naših vrstah se mora roditi čut vzajemnosti, potem se bode izgubili oni do sedaj obstoječi separatizem, ki nam je v preteklosti in bi nam v bodočnosti mnogo škodoval. Potem bode izginilo iz naših vrst medsebojno očitanje frakarske nadutosti in domišljavosti.

Vzglejmo se v drugih stanovih. Vsi stanovi se organizirajo. Pred vojno smo imeli mogočne industrijske organizacije. Predočimo si le kartel železne industrije, sladkorne industrije, špiřitni kartel itd. Glejmo na mogočne organizacije delavstva, kmetijske organizacije, organizacijo prometnega osebja (železnica, pošta, plovo). Če hočemo dvigniti svoj ugled, svoj upliv na javnost, se moramo organizirati. Ustvariti si moramo krepko stanovsko-strokovno organizacijo brez vsake strankarske primesi. Organiziranec je lahko poljubnega političnega prepričanja ali svetovnega nazora, organizacija pa ne sme poznati nobene politike. Ne iščimo rešitve v strankah, ker je tam ne bomo našli, kar izpričuje preteklost. Ker nimamo svoje organizacije, tudi ne poznamo velike gospodarske moči, ki jo predstavlja naš stan. Če hočemo dobiti tudi tosmerni upliv v svoje roke, se moramo organizirati tudi gospodarsko. Da bo pa naša organizacija organizacija res na mestu, ne smemo

v njej iskati le osebnih koristi. Nekje so bili tovariši takoj za organizacijo, ker so mislili, če se organizirajo, dobijo takoj sladkor, petrolej, biglice itd. Ko so pa izvedeli, da teh dobrot ne dobimo takoj, so se takoj ohladili in poleglo jim je navdušenje. Takih članov se boji vsaka organizacija. Seveda skrbi vsaka organizacija tudi za gospodarske koristi svojih članov, vendar ti ne smejo zahtevati od svoje organizacije le teh, ker organizacija mora ščititi tudi moralne koristi.

Marsikateri trgovec bo morda rekel, kaj mi je treba organizacije, saj bo šlo tudi tako. Povdarjam še enkrat, da ne bo šlo. Organizirajo se vsi stanovi, začel se bo boj med stanovi, današnji strankarski boj bo prejel ali slej izginil. Da to uvidimo, ni treba nobene bistroumnosti, saj nam to vendar dokazuje razkroj dosedanjih strank. Te se vendar cepijo in organizirajo stanove. Zato pa naj se tudi tovariši v bivši Kranjski takoj organizirajo, kakor so se organizirali tovariši v bivši Štajerski. Naša organizacija bo služila ne samo naši koristi ampak tudi oni naše domovine, našemu narodnemu gospodarstvu. Čakajo nas važne naloge, katerih ne bomo mogli rešiti, če ne bomo združeni. Pozivam še enkrat vse slovenske trgovce, ne bodimo malenkostni, ne bodimo separatisti, ne glejmo se kot pes in mačka, ampak začnimo gojiti čut vzajemnosti in tovarštva, saj je kruha dovolj za vse, imamo ogromno polja za svoje delovanje. Kdor ljubi svoj stan, kdor ljubi svojo osvobodeno domovino, kdor hoče, da se osvobodimo tudi gospodarsko in rešimo podložnosti tuje industrije, tuje obrti in tuje kapitala, tisti bo sledil mojemu svetu in pristopil v stanovsko-strokovno organizacijo, katero snujemo sedaj povsod.

D. G.

Nemško-madžarsko paševanje v Srbiji.

Danes sem zrl za mimo koraka-jočimi srbskimi četami, ki so odhajale na fronto braniti našo slovensko domovino.

Z njim lastno mirnostjo so stopali v discipliniranih vrstah mimo nas. Odločnost in narodni ponos je odseval raz njih obraze.

Človek se ne more dovolj načuditi trajnosti naših srbskih bratov, ki so vključno 8letnemu bojevanju na raznih frontah ohranili zaupanje v svojo lastno moč, ki niso klonili tlnika pred tolikimi sovražniki vklub temu, da je bila njih domovina več let okupirana po Nemcih in Madžarih, ki so tam razširjali svojo toli hvalisano kulturo s tem, da so morili ženske, starčke in otroke, požigali srbska sela ter izvažali vse iz dežele, kar je imelo kolikaj vrednosti.

Prav nič bi se Nemci ne smeli prihozevati, ako bi jim sedaj Srbi povračali njih grozodajstva.

Nemci in Madžari se pri tem niti v splošnem ne morejo izgovarjati na strahote vojske, češ, da se je pač klalo in požigalo, ko se je nemška vojska valila po Srbskem in so se domačini obupno branili proti krvoločnemu prodiranju.

Grozote nad Srbi so se namreč nadaljevale tudi pozneje, ko je nemško-avstrijska vojska že prepiavila vso Srbijo ter je srbska vojska vsled premoči morala zapustiti domača tla.

Požigi, umori, obešanje in brezsrčno rekviriranje je vršila avstrijska vojaška oblast tudi leta 1917 in 1918, ko s Srbi ni bilo več direktne vojne, ko je bila Srbija le pod upravo nemško-avstrijskih oblasti.

Vsi uradi, zastopi in oblasti so prišla pod avstrijsko nemško upravo. Srbščina je izginila iz uradov, po kojih so se šopirili Nemci, če ravno jih prebivalstvo ni razumelo. Madžarska zendarmerija je nepopisno krvoločno ravnila s srbskim prebivalstvom, ki je bilo brez vsake zaščite; nešteto batin je padlo po ledjih nedolžnega civilnega prebivalstva.

Kar je bilo vplivnejših mož, so jih internirali, da se lažje posiljevali njih žene in hčere, premoženje se jim je zaplenilo, ali pa kratkoma brez vsakih odredb oropalo. Celi vlaki so tekom okupacije dan in noč vozili iz Srbije na Nemško srbske dragocenosti, pohištvo, domačo tkanino, živila, les itd.

Da bi Srbija vsled prirode ne bila tako bogata dežela, moralo bi srbsko prebivalstvo v teh strašnih časih dobesedno od gladi umreti. Toda rodovitna srbska zemlja je sproti toliko rodila, da so se grabežljivi Nemci kar čudili. Dasi so z vso vmeno vozili živila v gladno Nemčijo, so srbska tla vendar sproti toliko donašala, da je nekaj ostalo tudi za domače prebivalstvo, če ravno so nekateri pri tem grozovitem gospodarjanju res la-kote preminuli.

Avstrijske oblasti so določile po vseh krajih, po vaseh itd. talce, ki so s svojim življenjem in imetjem garantirali za vse, kar je ta krivična uprava zahtevala od srbskega prebivalstva. Ako je n. pr. kak Srb od popisane blaga brez dovoljenja oblasti kaj odprodal ter predstojno kaznijo zbežal, bil je zato talec dotične vasi ustreljen.

Spominjam se na neko selo v sodnem okrožju Jagodina. Tam je bil med drugimi tudi 72 let stari oče določen kot talec zato, da bodeta njegova sinova na domačem polju delala in ne vbežala h komitašem. Sinova sta res celo leto pridno delala na polju, a ob žetvi so prišli madžarski žandarji z občinskimi pandurji ter odvzeli vso žetev.

Sinova sta ostala z ženo, malimi otroci ter starši brez sredstev. Eden teh sinov ni mogel preboleti tega nasilja ter je zapustil dom in odšel v šumo h komitašem. Ko so to avstrijske oblasti doznale, so pozvale 72 letnega očeta in ostalega sina na Bezirkskommando v Jagodini. Poklicali so tudi mene, naj tema nesrečnežema raztolmačim smrtno povelje. A ker te absurde naredbe niso spadale v področje našega vojaškega sodišča, sem mogel ta težaven posel odkloniti.

Neki madžarski praporščak jima je na to v slabi srbsčini povedal, da bodeta radi pobeglega sinu kot talca brez sodnega postopanja v eni uri ustreljena, nju poslopja pa bodo zapaljena. Sin je pri tem molče stisnil uste in odločno zrl pred se; sivega starčka pa so polile solze in tresel se je na celem životu. Prosil je milosti, a ni bil uslišan pri krvočolnem avstrijskem komandantu. Ognjali so ju na jagodinsko groblje, kjer je s tremi sočim glasom vikal starec pred jama: „Prokleta bodi vlast, ki puca na nevne ljudi.“ — Počili so streli in zvrnili ste se zbog krvočolne avstrijske strahovlade na Srbskem dve osebo nedolžni žrtvi, ki spe prerano v groblju ter s tisočeriimi drugimi nesrečneži upijete po maščevanju.

Vsa ta grozodejstva, ki so jih Nemci uprizarjali na Srbskem, ne moremo dovolj opisati.

Kakor so na Srbskem avstrijske oblasti določile talce za one, ki so izbegnili, tako je treba tu ob meji določiti talce za vse one dvomljive elemente, ki sklepajo črne naklepe proti naši državi in ki so že ali še nameravajo ubežati čez mejo ter se pridružiti s sovražnim namenom Nem. Avstriji. Naša država ne sme poznati pri tem nobenih obzir. Nemec je in ostane naš sovražnik.

Kolegi Jugoslovani!

Državlani bratske Jugoslavije!

Srce naše nam polni bol nad dogodki na slovanskem jugu. Štiri leta smo čakali na prihod zaželjenega miru, na osvoboditev iz robstva, na svobodo. Svoboda je prišla! Toda jugoslovanski narod, jedra osvobojen, je znova ugrožen. Jugoslovanskemu narodu se onemogoča politični in gospodarski državni razvoj, ker se mu hoče ukrasti najvažnejše ozemlje primorsko, najbogatejša in najboljša pristaniška mesta.

Mi Čehi, hrepeneči sami po svobodi, želimo svobodo tem bolj narodu, plemensko nam najbližjemu, in naš

gnjev je tem večji, ko vidimo, da je narod, ki je naš naraven zaveznik že po svoji zemljepisni legi, tako zatiran in ogrožen v svojem bodočem razvoju. Pojmujemo Vas, saj je Vaša bolest radi ugrabljenih slovanskih pokrajin slična bolesti in trpljenju našega naroda radi poskusa, da se nam odvzame Tešinsko.

Spominjamo se lanskih svečanosti povodom jubileja Narodnega divadla. Vemo, da je bila takrat položena zaobljuba in zakletev: „Zvestoba za zvestobo, kri za kri.“ Tem bolj nas žalosti, da so se pojavili v jugoslovanskih časopisih glasovi, ki dvomijo o naši zvestobi in zavezniški odločnosti. Kakor da bi češki narod vohče kdaj kolebal v tem vprašanju, kakor da bi vselej in vsikdar ne zrl v Vas svoje najprirodnejše in najbližje zavezničke! Naš veliki Masaryk je bil edini, ki se je pred 10. leti osmelil v avstrijskih delegacijah nastopiti proti aneksiji Bosne in Hercegovine, ki je prvi pokazal na temne diplomatične spletke grofa Aehrenthala, ki bi naj izvalje najostrejšo persekucije Srbo-Hrvatov v državi.

Hočemo biti vsikdar Vaši bratje in z Vami roko v roki za lepšo bodočnost! Ne bomo rabili velikih besed, ki navadno povzročajo, da se pozabi na resno, pozitivno, tiho delo, pač pa Vas bomo podpirali in jačili v boju za Vaša prava in uverjeni smo, da ne bo v glavah Vaših voditeljev in sredi jugoslovanskega naroda zavladala resignacija, ako bi tudi mirovna konferenca odločila proti Vam.

Obljubljamo Vam svečano, da bomo mi, ki smo morali desetletja vzdrževati manjšinsko šolstvo, podpirali narodne in gospodarske manjšine na nemškem ozemlju na Češkem in na Dunaju in da bomo v tem delu smotreno nudili povsodi in vselej tudi Vam svojo dejansko pomoč in podporo. Zakaj samo taki narodi, ki zaupajo v svojo moč, morejo doseči svoj cilj v srednji Evropi in v boju proti nasilstvu, in naj prihaja to nasilstvo od koderkoli. Prepričani smo, da zasine nekoč tudi Vam oni slavnostni dan, ko si bo Jugoslavija izvojevala vse svoje pravice.

Osrednji odbor čehoslovanskega študentstva, v katerem so zastopana vsa napredna dijaška društva, Vam pošilja ta pozdrav. Češko študentstvo Vam kliče, Vas pozivlja, da vztrajate in da smotreno delujete za lepšo bodočnost. A ta pride, ker mora priti!

Svaz čehoslovanskega študentstva v Praze.

Jiřina Karasová. Václav Havel.

Pod italijanskim jarmom.

Preganjaje Intelligence v Istri.

pi G. Joso Sironić, član uredništva sarajevske „Jugoslavije“, bivši avstrijski poročnik pri vojni cenzuri na Reki, kjer je vkljub strogim prepovedim deloval v jugoslovanskem duhu, poroča o preganjanju svojih sorodnikov v Istri sledeče:

Italijanski karabinjerji so aretirali v Pazinu pravnik zagrebške univerze VI. Sironića. Njegovo aretacijo so motivirali z jugoslovansko propagando proti združitvi Istre z Italijo ter ga odpeljali v ječo v Verono. V starih ječah pazinskega kastela pa so zaprti njegov oče Petar Sironić, Josip Pilat, urednik bivšega kmečkega glasila „Pučki Prijatelj“ in župan v Trvižu Martin Brajković. Aretirali so jih kot kmečke voditelje. Metod Sironić, učitelj v Poljanah pri Opatiji, je bil zaprt v tržaških zaporih, dokler ga niso izpuštili vsled težke bolezni, ki si jo je nakopal v smradljivi in temni ječi. Profesorja hrvatske gimnazije v Opatiji, Sim. Sironića so hoteli Italijani odpeljati iz bolniške postelje na Sardinijo. Italijanski vojaški zdravnik je moral dognati, da je nesposoben za transport, zato so ga pustili začasno v Opatiji, kjer ga stražijo karabinjerji. Tako ravna „kulturni“ Italijani z našo inteligenco.

Državno posojilo nosi

4 %

Slovanski svet.

Italijani in Čehoslovaki.

sl Dunaj, 30. maja. (Izv. poroč.) Ko je pred nekaj dnevi prišla sem zanesljiva vest, da je sklenila italijanska vlada odpoklicati svojo vojaško misijo iz Čehoslovaške, so avstrijsko-nemški diplomati zatrjevali, da je to jasen dokaz nove italijanske orijentacije glede Čehoslovaške. Istočasno so sklepali, da bo iskala Italija nove vezi z Nem. Avstrijo. General Piccione, ki je dobil od svoje vlade zapoved, da mora z vsemi člani svoje misije zapustiti Prago se še vedno nahaja tam. Češki odločilni krogi se baje ne morejo nikakor odločiti, da bi vzeli italijanskemu generalu vrhovno oblast nad čehoslovaško armado.

Politični pregled.

p Upravičena tožba. „Primorske Novine“, hrvatski dnevnik na Sušaku, se pritožuje nad zagrebškimi listi, ki nimajo skoro nič prostora za žalostne razmere v zasedenem ozemlju. „Mislmo, da bi se moralo pisati o tem vsak dan in kolikor mogoče veliko. Poglejte italijanske ali slovenske časopise. V vsaki številki je kak dopis iz „osvobojene“ oziroma zasuznjene domovine. Samo en slučaj. Na Reki se je izvršil vkljub neštevilnim zaprekam plebiscit, ki je izpadel naravnost sijajno za nas. To delo je največje važnosti. Toda zagrebški listi so je omenili le mimogrede, mesto ča so na tej podlagi začeli veliko akcijo, da bi svet zvedel kaj o nas in o našem položaju na Reki.“

p Italijanske intrige proti Čehoslovakom. Z Dunaja poročajo, da so spiejeli avstrijsko-nemški politični krogi z velikim veseljem vest o poslabšanju češke situacije v Parizu. Ker so se v zadnjem času Čehi potegnili za naše pravice in znova proglasili svojo zvestobo, so začeli Italijani intrigrirati na vse mogoče načine proti njim. Njihove intrige so se pokazale predvsem v tešinskem vprašanju, ker Italijani naenkrat podpirajo poljske zahteve. Tudi Čehi bodo kmalu spoznali italijansko zvestobo!

p Jozo Jovanović predsednik staroradikalne stranke. Belgrajska „Samouprava“ donša izjavo odbora staroradikalne stranke, da je ministrski predsednik Stojan Protić zaprosil, da se ga odveže od predsedniške dolžnosti v strankinem odboru z ozirom na velike državne posle. Prošnji je bilo ugodeno in je bil Jozo Jovanović izvoljen za predsednika.

p Polemika. Iz Belgrada, 29. maja, javljajo: Med „Demokratijo“ in „Samoupravo“ je došlo do ostrih časnikarskih kontroverz. „Demokratija“ napada ministrskega predsednika Protića v zadevi izгона tujecev.

p Nov volilni red za Sarajevo. Notranje ministrstvo je potrdilo nov volilni red za mesto Sarajevo. Nove volitve v občinski svet se razpišejo meseca julija.

Pokrajinske vesti.

hr Laški trg. Kedaj pa mislijo gospod gostilničar Smodi v Marijagraški ulici na odstranitev one podobe v verandi, ki predstavlja nekega Habsburžana. Seveda se mora ta lepota videti na ulico, da nas spominja preteklosti. Ta opomin naj zadostuje!

kr Št. Jur ob juž. žel. Za postajenačelnika v Št. Jurju ob juž. žel. je imenovan revident g. Drago Rudela, dosedaj postajevodja v Spiljah. Gosp. Rudela je zaveden Hrvat, vrl narodnjak.

kr „Celjski gospodarski urad“ nam poroča: Uradnica tega urada gospodična Kropfšich nima z razdeljevanjem mleka sploh nič opraviti; razdeljevanje sladkorja pa je prevzela še le novembra 1918 toraj v času, ko so bile nerednosti pri sladkorni centrati Union že davno izvršene, vsled česar so vse tozadevne obdolžitve brez vsake podlage.

kr Tovarna Franc Woschnagg & Söhne, Šoštanj, je pod državnim nadzorstvom. Naša vlada v Ljubljani je vendar odredila drž. nadzorstvo nad firmo, katere posednik sovraži iz vse svoje duše vse, kar je slovanskega. Ogoljufati je hotel našo državo, ko je naložil večjo množino masti v vagon, v katerem je poslal usnje z dovoljenjem vlade v Nemško Avstrijo. Niti vlada ni radi tega ukrenila ničesar, niti državno pravdnštvo, čeravno spada Woschnagg in njegov pomagač dr. Mayer na zatožno klop. Prepričani smo sicer, da pri tem ni igralo nobene vloge sorodstvo med Woschnaggom in agentom dr. Mayerjem in predsednikom celjskega sodišča, — Vsled te afere je odstopil občinski svet, ker neče skupno delovati z gerentom dr. Mayerjem, ki je bil nekdanj najhujši nasprotnik Woschnaggov, danes pa igra ponižno vlogo njegovega agenta, četudi za mastne dijete. Vedno je na potovanju, bodisi v Ljubljani, Zagrebu ali Belgradu, trka na vladne duri in se prav gotovo sklicuje na polbratstvo z dr. Bogomil Vošnjakom v dosego trgovskih ugodnosti za firmo Woschnagg. Z dr. Mayerjem bodo Sloveaci sami obračunali, toda z Woschnaggom moramo se baviti malo natančneje.

Izdelkom svoje tovarne začel je zviševati cene začetkom februarja. Koncem februarja je skrajšal delavni čas za dve uri, kar bi pomenjalo pri mezdi 35% povišanja. Z dne 9. aprila je zvišal plačo delavcem za 60%, torej znaša celo zvišanje na mezdi 85%. Surove kože je plačeval do konca marca po 2-90 K ozir. 3 K, pozneje 4 K in 7 K, nekaj vagonov je nakupil po 8 K. On pa je cene vedno in vedno stopnjeval in zahteva danes za pitlinge K 83, za kravine 79 K in 80 K, za podplate 59-50 K, toda kakor je sam izjavil (priča je na razpolago) jih pod 70 K ne da. Cene kostanjevemu lesu pa je znižal. Sedaj napravimo kalkulacijo. Vzemimo, da je povišanje cen surovim kožam povprečno plačal 7 K za 130%, pri čemur niti ne upoštevamo zvišanje mezd le za 80%. Smel bi torej računati za podplate 37-30 K in sorazmerno bi morale biti cene pri drugem usnju, on pa nastavi ceno za podplate 59-50 K, izjavi pa, da jih pod 70 K ne da. Sicer, da jih že in sicer za 59-50 K brez kompenzacije zagriženemu nemškutarskemu hujšaku Stützu (dr. Mayer je dal slednjemu dovoljenje za prodajo kot predsednik narodnega sveta) in dal jih je tudi nemškutarskemu trgovcu Kosiju in Orlu, ki sploh nimata obrtnega dovoljenja za razprodajo usnja. Tem je dal velike množine usnja, Slovincu ne da ničesar. Torej mož, ki krade svojim delavcem njim namenjeno mast, ki navija na najnesramnejši način cene pri milijonskih zneskih, ki podpira protipostavno obrt nekvalificiranim trgovcem, takšen mož spada že davno v kriminal. Toda to še ni vse. Svoječasno se je zahtevalo, da morajo tudi v privatnih podjetjih — nemških — sprejeti polovico slovenskih uslužbencev. Woschnagg se za to ni zmenil, odpustil ni nobene nemškutarske moči, nasprotno sprejel je v službo nekega Eckerja iz rajha pod pod pretvezo, da ga rabi kot tehnično moč, v resnici pa opravlja le pisarniško službo. In kakšen individij je to priča dejstvo, da je nahrulil slovenskega delavca s psovko „windischer Hund“. Ta bi zaslužil, da bi ga pretepel delavec z bičem, kakor se pretepe psa. In drugi uslužbenci — Mraulag, brat zloglasnega mariborskega renegata dr. Mraulaga, neka duševna reva Trümmel, kljub temu pa prototip nemškutarske hudobije in druge več ali manj pomembne stvarce. In takemu podjetju je vlada imenovala državnim nadzornikom notarja Košeniao, ki bo sicer služil dijete, sicer pa plesal kakor bo dr. Mayer žvižgal. Tukaj je le ena rešitev: Woschnagga in vse sokrivce zgoraj navedenih zločinov se ima takoj zapreti, vodstvo tovarne naj se izroči takoj slovenskim strokovnjakom, vse Woschnaggovo premoženje se raz-

lasti, ker je itak že dovolj odnesel v Nemško Avstrijo tako, da do svojega v Jugoslaviji se nahajajočega premoženja itak nima nobenih pravic, če se res hoče pravilno izvesti premoženjska oddaja, ne pa, da bi se po receptu poginule Avstrije natezal davčni vijak in se izmozgavalo male ljudi. Nimamo sicer upanja, da bo spravil ta članek iz ravnotežja državno pravičnost, ki rajše nastopa proti slov. sodnikom, če so ti preveč narodni to je državno misleči, kakor tudi ne ljubljanske vlade. Poskrbeli pa bomo, da bo za zadevo zvedela belgrajska vlada in, da se bo z isto pečalo narodno predstavništvo, če se pri nas ne bo potvebnost ukrenilo. Konečno še nekaj: Od državnega preobrata ni izdeloval Woschnagg usnja za konjsko opravo; kar ga ima, je stara zaloga iz surovin, ki jih je plačal erarju po 2.60 K za kg surove kože, in je stalo gotovo blago že oktobra 1918 16 K, zvišal je ceno v novembru na 21.50 K, za isto blago zahteva danes 62.90 K. To je lumparija brez primere. Torej v ječo s takim navijalcem.

Narodno predstavništvo.

(Plenarna seja 28. maja 1919.)

Ponesrečeni nastop Antona Kristana proti vladi. — Ministrski predsednik Protič ga temeljito zavrača.

Belgrad, 29. maja 1919. (Pos. por.)

Včerajšnja seja je jasno pokazala dostojnost socijalno-demokratskega predstavnika Antona Kristana. Kot druga točka dnevnega reda je bila debata o trimesečni idemniteti. Provizorij je finančni minister kratko utemeljeval in izjavil, da je sprejetje predloge obenem zaupnica vladi. K besedi se je priglasi tudi Anton Kristan, ki je kratko izjavil, da bo on glasoval proti predlogi, ker vlada ni upravičena, razpolagati z državnim denarjem. Vehementno je napadal centralno vlado in vse resortne, češ, da vlada v njih nazadnjaštvo in da ne umevajo duha modernega časa. Kristan je govoril zelo obširno in dolgočasno.

Ministrski predsednik Stojan Protič izraža svoje začudenje nad tem govorom, češ, da samo kritikuje, ne daje pa nobenih smernic. Ministrski predsednik Protič naglašajo bedo in trpljenje naroda in vprašuje posl. Kristana kako nam more on postaviti vzore, kajti v deželah, kjer vladajo socijalisti, je položaj še slabši kot pri nas. Protestira proti takemu načinu debatiranja in je mnenja, da se tako ne razpravlja v nobenem parlamentu.

Med splošnim in odločnim odobravanjem je ministrski predsednik zaklical Antonu Kristanu, da se Kristanovemu govoru pozna, da govornik ni bil nikdar v vojni, niti ni vsled vojne trpel, ker drugače ne bi mogel tako govoriti proti državi, ki je vstala iz največjega trpljenja. — Ministrski predsednik je slednjič Kristana podučil, kako se naj obnaša v parlamentu, ker tak način debate ruši kredit države.

Izjava!

Člani drame slovenskega narodnega gledališča prosimo solidarno cenjene g. abonente in prijatelje gledališča, da se resno zauzamejo za nadaljno delovanje našega v obče, spoštovanega in priljubljenega nadrežiserja in vodje drame g. Hinka Nučiča.

Obračamo se v prvi vrsti na gledališki konsorcij, da ugotovi njegovim strokovnjakim in upravičenim zahtevam ter ukrene vse potrebno, da g. Hinko Nučič ne odide od nas. Kajti sedaj smo v resnici imeli vodjo strokovnjaka, umetnika in prvič po tolikih letih res slovensko dramo. Ali naj nam zopet preti pogibelj, da bomo

morali prositi pomoč pri sorodnih narodih? — Ne! — Zatorej vsak zaveden Slovenec na delo!

Zofija Borštnik, kot gost. Polonica Juvanov. A. Danilo. Berta Bukšekova. Angela Rakarjeva. V. Bratina. A. Prek. Pavel Razberger. Jos. Plut. Zorko Novak. Vera Danilova. Mira Danilova.

Dnevne vesti.

dn Krasni uspehi naše hrabre armade na Koroškem naj zdramijo še tiste, ki se dosedaj niso domislili, da jim velevala narodni čut, podpirati požrtvovalno in junaško delo naše vojske. Ne dajte, da bo njih trud zastoj! Jutri je zadnji dan za podpisovanje posojila.

dn O vladnem tajniku g. Sima Gall smo priobčili svoj čas notico, da je bil sotrudnik nemškega humorističnega lista „Simplicissimus“ in da je v njem blatil nekatere odlične Slovence. Pozvali smo dopisnika celo dvakrat, naj nam predloži dokaze za svojo trditve in ker nam na našo dvakratno zahtevo ni predložil dokazov, smatramo, da so bile njegove trditve neosnovane. Ker nočemo nikomur škodovati, priobčujemo zgornje ter pripominjamo, da bomo v bodoče dopisnike, ki za svoje trditve ne bodo hoteli ali mogli dati dokazov, brezobzirno postavili na — pranger.

dn Slovenska univerza. Iz Belgrada poročajo, da bo minister za prosveto v prihodnjih dneh predložil vprašanja slovenske univerze ministrskemu svetu v rešitev. V poročilu finančnega ministra je postavljen znesek 1.320.000 kron za univerzo v Ljubljani. Ta znesek pa se bo moral še povišati.

dn Ujedinjenje Sokola. Iz Sarajeva javljajo: Hrvatski Sokol je sklenil, da se vse sokolske organizacije ujedinijo v skupno jugoslovansko zvezo. Tudi srbski Sokol je sprejel ta predlog.

dn Mornariška akademija v Dubrovniku. Iz Belgrada javljajo: V začetku avgusta se otvori nova mornariška akademija v Dubrovniku. Kurz je določen na dve leti.

dn Rezervni častniki — učitelji. Ministrski svet izda v kratkem odlok glede aktivnega službovanja rezervnih častnikov, ki so v civilu — učitelji.

dn Čudno! V zadnji številki Učiteljskega Tovarša je med inserati priobčen razglas, da je „Jugoslovanska“ knjigarna“ pokupila zalogo nekakih zemljevidov od tvrdke Hölzel. To bi bilo sve prav, ampak ne gre nam v glavo, da se je pod tem razglasom, ki je le navadna reklama, podpisal minister za uk in bogočastje dr. Verstovšek. Res čudno postopanje, da minister igra vlogo nekakega agenta. Vprašamo ali nimajo gospodje nobenega bolj važnega dela?

dn Malomarnost ali kaj? Od več strani prihajajo tožbe, da osebe, ki hočejo storiti razne lopove in hujšake neškodljive, ne dobijo zadostne opore pri oblastnih. Da, sliši se celo, da nekatere take lumpe meni nič tebi nič zopet spustijo na svobodo, češ, kaj se bomo s tem ukvarjali in si s tem naprtili novo delo. Ker nam je do države, zahtevamo, da vlada da vsem potrebnim organom (sodnijam, glavarstvu, žandarmeriji in policiji) striktno nalogo, kako se imajo ravnanati. Ostra kazen ne sme izostati, niti za one, ki bi hoteli take zločine spregledati ali potlačiti, ker poslednje naj se v takem slučaju smatra za skrivne. Inače nam protekcijonizem, korupcija in razna dvomljiva prijateljstva med gotovimi gospodi zadušijo našo mlado državo.

dn Lep čin hvaležnosti. Maršikdo, ki je gledal trpljenje vojnih vjetnikov katere je sistem stare gnile Avstrije gonil hujše kot v starih časih zmagovalci svoje sužnje, se bo spominjal one stotnije vjetih Srbov, ki je l. 1915 in 1916 delala na Tržaški in Bleiweisovi cesti. — Še danes imam pred očmi one bedne, shujšane postave, ki so jih surovi ogrski in du-

najski črnovojniki suvali in pretepali. Srd in sočutje obenem nas je obhajalo vse, kar nas je bilo „pravovernih“, čakali smo vsak trenutek, da neopaženo pomoremo temu ali onemu bra-u z jedjo, cigaretami ali obleko. Če smo se srečali na cesti, ko je korakal oddelek se seveda niti pozdraviti nismo smeli, kajti to je bilo še takrat veleizdaja, a oči so govorile, oni kot mi smo bili prepričani, da bomo prosti! — Pretekla so tri leta, največja muka naroda je skoroda dopolnjena. — Te dni enkrat se odpro vrata — in kdo stoji med nami? Oni Srb, ki je fungiral kot nekaj podčastnik pri gori omejenem oddelku. Tudi on je preživel vojne grozote in se vrnil k svoji majki v staro Srbijo. Štiri tedne je bil doma in sedaj se je podal na daljno pot k bratom Slovincem, nalašč da se vsem onim, ki so mu svoje dni pomagali, zahvali za njihove bratske čine. Doživel je vse napore in trpkosti vjetniške delavske kompanije na soški solunski in jeruzalemski fronti, pa ni pozabil na dolžnosti — javi se kot prostovoljec na koroško fronto, čeprav bi mu kot zadnjemu sinu ne bilo treba. — Pa se dobi lopove, ki ne vedo družega, kot celi dan čez Srbe zabavljati!

dn Tistim, katerim je vseeno. Italija bo v nanovo okupiranih krajih vse moške, ne glede na narodnost, vtaknila v vojaško obleko in poslala bogve kam v južno Italijo med kala-brežarje. Kako se bo tem revežem tam doli pri barbarskih „odrešiteljih“ go-dilo si lahko predstavljamo. Pri nas se pa dobijo še bedaki, ki se tako daleč spozabijo ter vpijejo, da jim je vseeno če so pod Lahom. Kakšna slepota in zabitost.

dn Poročil se je g. Stane Jakša, tajnik Mestne hranilnice v Črnomlju z gđ. Ivico Slatnerjevo iz Kamnika.

dn Ruski kružok izbral je novi odbor. Tečajevi u torkom i petkom u društvenim prostorijama, Gundulićeva ul. 28. („Jutarnji list“, 20. maja) To je v Zagrebu. Kaj pa Ljubljana?

ji priloži: 1. krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. npravstveno spričevalo. Sinovi siromskih starišev, ki hočejo prositi za podporo, naj predlože tudi ubožni list.

dn „Jugoslavenska pomorska Matica“. Dne 18. t. m. so v Dubrovniku jugoslovanski pomorščaki in prijatelji morja osnovali društvo „Jugoslovenska pomorska Matica“, ki naj družijo in ujedinjuje vse jugoslovanske pomorščake in osebe, ki se zanimajo za pomorstvo. Sedež društva naj bi bil v katerikoli primerni luki jugoslovanske države. Društvo naj proučuje socijalne in gospodarske odnose naših pomorcev in ribičev, naj zastopa njih interese ter naj skrbi za njih splošno, narodnoprosvetno in strokovno izobrazbo, obenem naj vzbuja zanimanje za pomorstvo v najširših jugoslovanskih krogih. Takoj prvi dan je v društvo stopilo 80 pomorskih častnikov, trgovske in vojne mornarice ter plačalo po 200 K ustanovnine. Društvo začne z izdajanjem glasila „Naše morje“. Predsednik društva je kapetan Ivan Carić, podpredsednika sta kapetan Nikše grof Cozze in I. Hagija. Ako smo svojčas pristopali k „Mornariškemu društvu“, ki je imelo svoj sedež na Dunaju, zato, ker smo se nadejali, da bomo v skupni organizaciji najlažje do razvitka pripomogli slovenskemu pomorstvu in z njim slovenski pomorski trgovini, bomo pač tem rajši Slovenci pristopali k društvu, ki je povsem jugoslovansko in torej povsem naše in od katerega si moremo tem gotoveje obetati procvit. — Društveni utemeljitelj postane, kdor ali naenkrat ali v več obrokih tekom enega leta vplača najmanj 200 kron. Korporacije in zavodi pa postanejo utemeljitelj, ako plačajo 500 K. — Pravi člani so samo pripadniki trgovske ali vojne mornarice, ostali so samo društveni prijatelji. — Ako je pravi član častnik, plača tekom šestih mesecev vpisnino 100 K in tekom leta 60 K članarine. Ako je pravi član podčastnik, mornar ali ribič, plača naenkrat 10 K vpisnine, v letu pa 24 K članarine. Vsak pravi član in vsak društveni prijatelj ima pravico do rednega prejemanja društvenega glasila. Pravi član postane društveni utemeljitelj, ako tekom enega leta vplača 100 K poleg vpisnine. Društveni prijatelji plačujejo na leto 60 K članarine.

dn „Ilgianteschi trofei...“ Ali ni to za smejati če človek bere take bombastične napise nad slikami v laških ilustrovanih listih? Razne risbe in fotografije naj predstavljajo velikanski plen, katerega je dobila „zmagovita“ in pogumna laška vojska. So tam 42 in 305 cm avstrijski možnerji, minomen, strojnice in aeroplani, katere so Lahi dobili kje v — Tridentu, Bolcanu ali Vidmu in Gorici — se „priborjenih“ že po premirju. Najbrže se pa nahajajo med temi „trofejami“ tudi take, ki so jih izvlekli iz blata na „bojni črti“ okoli Logatca in Postojne. Res, dobro je, da ima ta „junaški“ narod svojega pajaca D'Anuncija, ker na svetu je edino on dovojen zmožen, da skuje primerne verze na „heroične“ čine strahopetne in vedno tepene laške armade. — Kaj bi bilo, če bi Srbi v primeri s svojimi res velikimi zmagami delali take pojace kot Lahi — saj bi bil Belgrad zasut z vplenjenim vojnim materijalom.

dn Spomin padlim junakom. V Belgradu je bila v sredo popoldne svečana zadušnica za ubite svečenike in padle borce za našo domovino. Slovesnosti se je udeležil tudi regent Aleksander, več ministrov ter veliko število zastopnikov civilnih in vojaških oblasti. (LDU)

dn „Naprej“ se včeraj zopet zaganja v me. Ker sem kot odgovor stvarno navedel nekaj pritožb, ki jih imam zoper „Naprejevega“ najnovejšega ljubljenskega in varovanca nemškega stolnika Lasnigga, pravi „Naprej“, da se skrivam za farizejstvo itd. Mirne vesti prepuščam sodbo javnosti ter prosim, da prečita „Naprejeve“ ter prosim, da prečita „Naprejeve“ napade in moje zagovore, in vsak pošteno misleč človek bo priznal, da ni pravilno, če morata dve rodbini —

dn Dotičnega gospoda, ki ima za me nekaj važnega od okr. glavarstva v Sežani, naprošam, da mi pošlje pod sledeči naslov: Josip Macarol, Sevnica ob Savi Grajska vila.

dn Novi šolski tečaj na podkovski šoli slov. kmet. družbe v Ljubljani, se prične dne 1. julija 1919. Kdor želi vstopiti, naj vloži do 15. junija t. l. prošnjo za sprejem, ki naj

skupaj 11 ljudi — stanovati v treh sobah in da bi imel eden edin človek in še notabene nemški stotnik kar 4 sobe. Ker sem pri tej vnebovpijoči krivici sam privatno prizadet, bi po „Naprejevanju“ moral vse hru-lacije Lasnigga požret ter ne pisati o stanovanjski bedi in krivici v Ljubljani. Ker sem se pa potegnil za pravico sploh in tudi za svojo, ker sem pri tem stanovanju prizadet, kriči „Naprej“, da se skrivam za farizejstvo lid. Čisto po „Naprejevanju“ ... A. P.

dn Brezposeinost v Trstu. Leta 1914 je bilo zaposlenih v tržaškem pristanišču okoli 10 000 delavcev, sedaj pa jih je samo par sto. V mestu samem pa je okoli 20.000 ljudi, ki ne morejo dobiti nobenega dela.

Ljubljanske vesti.

I Predprodaja vstopnic za operetno predstavo Mamzelle Nitouche za častni večer dvajsetletnice umetniškega delovanja priljubljenega komika g. Povheta se vrši od danes naprej pri blagajni opernega gledališča.

I Desetletnico svojega obstoja in delovanja praznuje danes Javna ljudska knjižnica gospodarskega društva za šentjakovski okraj v Ljubljani. Je to jubilej podrobnega narodnega dela, tistega dela, ki samo z neumorno vztrajnostjo rodi in dosega lepe uspehe, kajero se pa v naši javnosti še ne ceni tako, kot bi se moralo, ampak se večkrat bagatelizira. Stojimo namreč na stališču, da morajo javne ljudske knjižnice podpirati država in občine, ker so nadaljevalnice šole in izobražujejo ljudstvo, same pa nimajo sredstev, da bi se vzdrževale. Žal, da so naše javne knjižnice prepuščene le same sebi, ne uživajo nobene subvencije ali podpore. Upamo vendar, da se razmere spremenijo in da se tudi našim knjižnicam zjasne dnevi.

I Tiskarski škrat. V včerajšnje naše poročilo o prodiranju jugoslovanskih čet na Koroškem je tiskarski škrat vrnil grdo pomoto. Glasiti se mora „Guštanj“ mesto „Soštanj“.

I „Glasbena Matica“. Danes v soboto ob 20. uri pevska vaja za mešan zbor. Vsi — polnoštevilno!

I Vseučiliška komisija ima svojo 14. redno sejo v soboto dne 31. t. m. ob 17 uri v deželnem dvorcu, I. nadstropje št. 77.

I Društvo slovenskih profesorjev je podpisalo tisoč kron državnega poročila.

I Odvetniški izpit je napravil včeraj z odliko g. dr. Ivan Tavčar, sin ljubljanskega župana.

I Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“. V nedeljo ob desetih dopoldne odborova seja. V torek, ob 20. uri mešan zbor. Pol ure pred začetkom pevske vaje se sprejemajo novi resni pevci in resne pevke, ki imajo dober posluh in dober glas ter ne sodejujejo pri nobenem ljubljanskem društvu.

I Pomanjkanje stanovanj. Ljubljana je zidana za 40, k večjemu 50 tisoč prebivalcev, nemogoče je nastaniti na enkrat 80 000 ljudi. To razume vsak, nikdo pa ne more uvideti, zakaj niti občina, niti vojni pobičkarji ne delajo priprav za zidanje novih ali vsaj dvignjenje starih zgradb. Tu mora poseči vlada vmes. Opozorjamo tozadevno, da je srbska vlada po končanih vojskah l. 1913. izdala zakon ali naredbo, da mora vsak lastnik hiše v Beogradu povišati zgradbo vsaj za eno nadstropje. Kdor bi tega ne mogel ali ne hotel, temu jo ima država pravico odkupiti. Do uresničenja te lepe odredbe radi svetovne vojske sicer ni moglo priti, vsekakor pa dokazuje to dejstvo, da je bilo v Srbiji dosti socialnega čuta. Priporočamo naši vladi, naj izda in tudi da izvršiti slično naredbo. Ali ni nepopisen škandal, da je n. pr. neki milijonar lastnik umazane prlične hiše na veleprometni Dunajski cesti?

I Samomorilni poizkus. Med poukom verouka v V. razredu tukajšnje realke se je včeraj ob poludneših ustrelil z revolverjem realec

Fran Skodlar ravno v trenutku, ko mu je katehet zaklical: „Kaj delaš, Skodlar?“ Ranil se je težko spodaj pod srce, a je še nekaj časa stal topogledajoč, ko ga tovariš vpraša, ali naj gre po duhovnika. Odgovor je bil: „Ne!“ Pozneje se je onesvestil. Odpeljan so ga v deželno bolnišnico. Pred dejanjem se je iskreno poslovil od tovarišev. Doslej še niso nastopile komplikacije in je upanje, da je izven nevarnosti. Vzrok — verski motivi. Upiral se je hoditi k maši.

I Šestvagonov manufakturnega blaga je policija zaplenila na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Italijanski tihotapci so skušali to blago prepeljati z nekim živim vlakom iz Trsta preko Ljubljane v Nemško Avstrijo. Blago je oddano oblačilnici v Ljubljani. Govore, da je v to afero zapletenih več uglednih trgovskih verzičnikov.

I Pes je napadel in na tla podrl 10 letno učenko Vero Kalan, ko je šla v šolo. Pes, kateri je last baronice Sischmarof, na Kongresnem trgu, je od zadaj skočil na deklico, jo vrgel na tla, ji raztrgal obleko ter ji s tem napravil 30 K škode. Pri padcu se je dekletce na roki poškodovalo ter se obenem tudi jako prestrašilo.

Gospodarstvo.

g Uvoz žigosanih in nežigosanih avstroogrskih bankovcev v zasedeno ozemlje. Tržaški uradni list „Osservatore Triestino“ objavlja naredbo italijanskega vrhovnega vojnega štaba, da se preklicajo prepovedi uvoza papirnatih bodisi žigosanih ali nežigosanih avstroogrskih vrednost v zasedeno ozemlje.

g Jugoslovanski bankovci. „Agramer Tagblatt“ poroča, da bodo imeli jugoslovanski bankovci, ki se bodo tiskali v Zagrebu, na eni strani srbohrvatski (cirilica in latinica) in slovenski tekst, na drugi pa francoski. Da se prepreči ponarejanje, se je zmešala posebna sestava barv in bo tisk izvršen pod strogo kontrolo.

g Cementna tovarna v Mojstrani na Gorenjskem pride pod državno nadzorstvo. Te dni sta prišla v Ljubljano iz Trsta z italijanskim avtomobilom dva visoka uradnika splitske cementne tovarne in sta se trudila, da bi jima bilo dovoljeno si ogledati mojstransko tovarno na licu mesta. Srbski kordon na Jesenicah njima ni dovolil prehoda v Mojstrano. Baje se poteguje splitska tovarna, ki je italijansko podjetje in koje delnice so še vedno kotirane na tržaški borzi, za nakup te tovarne. Vsekakor je umestna skrajna previdnost.

Najnovejše vesti.

Celovec in okolica Nemški Avstriji?

Italijanska zahteva.

Rim, 29. maja. (ČTU) Iz Pariza javljajo, da se je svet četvorice bavil s celovskim vprašanjem. Italijani zahtevajo, da se Celovec in okolica prideli Nemški Avstriji. (LDU)

Italijanske spletke.

Italija dovažala municijo in živila za ogrsko rdečo gardo.

Dunaj, 30. maja. (ČTU) „Wiener Mittagspost“ poroča: Italijanska misija na Dunaju se zadnjih osem tednov dogovarja z vlado v Budimpešti o gospodarskih in političnih stvareh. Italija je baje dovažala Madžarom živila in municijo za rdečo armado v italijanskih živiliških vozovih in je prišla s tem v nasprotje z ententno, ki Madžare blokira. Italijansko mislo so pozvali, da se o tem izjavi. (LDU)

Mirovna pogodba za Nemško Avstrijo.

LDU Pariz, 30. maja. (Brezlično.) V četrtek so se zastopniki držav, ki so napovedale Avstriji vojno, sešali na Qui d'Orsayu k tajni seji, kjer jim je bila prečitana vsebina mirovnih pogojev, določenih Avstriji.

g Dvamiljonski kredit trgovcem. Beograd, 28. maja. Ministrski svet je odobril predlog, da se dovoli trgovcem 2 milijona frankov kredita za dobavo blaga iz Francoske. (LDU)

g Poštno in brzojavno ravnateljstvo za Dalmacijo. Beograd, 28. maja. Kakor se čuje, poštno in brzojavno ravnateljstvo za Dalmacijo ne bo v Dubrovniku, ampak v Splitu. (LDU)

g Angleško-amerikanske trgovske zveze z Jugoslavijo. Beograd, 28. maja. V Ameriki se je ustanovila „American-Yougoslave Company“, na Angleškem pa „Britannic Yougoslave Company“. Obe družbi imata namen, pospeševati neposredne trgovske in prometne zveze med Jugoslavijo, Angleško in Ameriko. (LDU)

g Italija in obnovitev razdeljenih mest. Italijansko časopisje obširno razpravlja obnovitveno vprašanje. Pred vsem zahteva Italija povrnitev obnovitvenih stroškov od bivše Avstro-Ogrske. Da krije te stroške, namerava Italija zapleniti vse premično in nepremično premoženje podanikov sovražnih držav. Vlada zapleni v Rimu lepe palače, zlasti palače: Venezia, Cafarelli in vilo d'Este. Dalje vsa trgovska in industrijska podjetja, ki so pripadala državljanom neprijateljskih držav. Tudi privatno lastnino zaplenijo.

g Reelna trgovina. Naši trgovci se vedno pritožujejo, da se je tekom vojne reelna trgovina popolnoma diskreditirala. To je povsem res, vendar pa je dosti trgovcev takih, ki niso dosti boljši kot verižniki, pa ne morejo takozvani branjevci, ampak taki, ki si domišljajo, da so edino oni upravičeni nositi naslov „trgovci“.

Evo primerov. Učenci neke ljublj. trg. šole so potrebovali večje množine knjigovod. papirja. V neki papirni trgovini je stala pola papirja v petek 26 vin., v soboto dopoldne 28, popoldne pa že 30 vin. in to pri isti kakovosti. Drug slučaj!

Obleka iz finega kamgarna, ki je bil vtihotapljen in kupljen že od petega verižnika stane z delom vred 700 K. Pa naj gre kedo vprašat k ljub. konfekcionarju ali manufakturstu! Moška obleka iz navadnega koprivnega blaga stane najmanj 700 K, vsaka iz boljše robe, ki pa nikakor ne nadkriljuje vtihotapljene pa stane 1200 do 1500 K.

Lahko se pa reče, da je vse boljše blago, ki je pri nas še na zalogi, ali vtihotapljeno, ali pa še iz leta 1914—15... Tudi nekatere kavarne so si vedele pomagati. Pravijo enostavno, da točijo „pravo“ kavo in meni nič tebi nič zvišajo ceno porcije za 20 vinarjev! No gospoda, kdo spada tudi med navijačce cen?

ministra Svetozarja Pribičevića, ki vlada v vseh pokrajinah nenavadno strogo.

Demisija bana Palečka!

Belgrad, 30. maja. (Izv. por.) V političnih krogih zatrjujejo, da sledi v kratkem demisija hrvatskega bana Palečka. Njegov naslednik še ni določen.

Dr. Radošević obtožen.

Zagreb, 30. maja. (Izv. poroč.) Državno pravdnistvo je dvignilo obtožnico proti ministarkemu intelektualnemu boljševisku dr. Radoševiću zaradi motenja javnega reda in miru.

Ujedinjenje srbske pravoslavne cerkve.

Belgrad, 28. maja. Na svečani seji mitropolitov in episkopov iz vseh krajev našega kraljestva je bilo proglašeno ujedinjenje vseh srbskih pravoslavnih cerkev. (LDU)

Jugoslavoani v italijanskem ujetništvu.

LDU Split, 30. maja. V Italiji, v Casa Alta, kjer je ujetniški tabor Jugoslovčanov, se je pojavila pegavica, ki neusmiljeno kosi. Na dan umre po 20 oseb. Položaj naših bednih sorjakov v tem taborišču je skrajno obupen. V tem taborišču so oni Jugoslavoani, ki so se pripravili, da stopijo kot prostovoljci v srbsko vojsko ali v jugoslovanske legije in s katerimi se ravno vsled tega postopa najnečlovečnejše. Primanjkuje jim hrane, obleke in obutvi ter zdravniške oskrbe. Poleg pegavice divjajo v taborišču še druge bolezni.

Ruska kulturna društva čestitajo ujedinjeni Jugoslaviji.

Belgrad, 29. maja. (Izv. por.) V Belgrad so dospeli zastopniki političnih in kulturnih organizacij, da čestitajo v imenu ruskega naroda naši vladi k osvoboditvi in ujedinjenju Jugoslovčanov. Med njimi se nahaja tudi znani knez Bobrinsky.

Belgrad — ruskim ubežnikom.

LDU Belgrad, 28. maja. V krogih beogradskega občinstva nastaja čimdalje večje zanimanje za akcijo, da se nudi čimvečjo podporo Rusom, ki so vsled nasilja boljševikov došli v našo državo. Novi jugoslovanski ruski odbor za pomoč Rusom zbira okoli sebe vse ljudi, da bi se mogla ta pomoč tudi izvesti. V to svrhu organizira tudi več odsekov, med njimi tudi odsek za politično obveščanje javnega mnenja o položaju v Rusiji.

Italijani zapuščajo Šibenik.

Split, 29. maja. (DDU) Podadmiral Millo se je preselil iz Šibenika v Zader. Križarki „Europa“ in „San Giorgio“ sta odpotovali iz Šibenika v Italijo ter so ostali v šibeniški luki samo dve italijanski torpedovki in dva velika ameriška torpedna rušilca. (LDU)

Boj oderuštva na Češkem.

Zločini oderuštva se sodijo po prekem sodu.

Praga, 29. maja. (ČTU) „Nar. listi“ poročajo: Pravosodni minister Soukup je predložil ministrskemu svetu predlog, naj se zločini oderuštva sodijo po prekem sodu v 24 urah. V primerih obsodbe se premoženje obsojenčeve sekvestrira za tri leta. (LDU)

Grozna vulkanska katastrofa.

Dunaj, 30. maja. (ČTU) „Lokal-anzeiger“ poroča iz Curiha: Vulkanska katastrofa na Javi je zahtevala 15.000 smrtnih žrtev. (LDU)

Demonstracije za reformo zakona na Dunaju.

Dunaj, 29. maja. (ČTU) Na Dunaju je bila velika demonstracija za reformo zakonskega prava. Pred mestno hišo in parlamentom je bilo zbranih 12.000 demomonstrantov, katerim so govorili Ofner, Zenker in Sever. (LDU)

Obnovite naročnino pravočasno, da se Vam pošiljanje lista ne ustavi!

Ministrska kriza — akutna?

Belgrad, 30. maja. (Izv. poroč.) Ministrska kriza postaja akutna. Ta kriza ima izvor v trdem stremljenju

Kdo je zakrivil svetovno vojno?

Senzacionalna objava pisem cesarja Franca Jožefa — Viljemu II.

Zelo značilno je, da prihajajo prav v trenutku, ko si prizadevajo nemški delegatje, odvaliti odgovornost za vojno od Nemčije, ravno iz Nemčije zanimiva odkritja o odgovornosti.

List „Gazette de Francfort“ posnema iz lista „Deutsche Politik“ bistveno vsebino avstro-ogrske spomenice, ki je služila kot podlaga usodepolnemu paktu, čigar določbe so morale izživati vojno. Ta spomenica je spremljevala pismo cesarja Franca Jožefa I. Viljemu II., kjer razlaga avstrijski cesar nemškemu vzroke, zakaj je monarhija prisiljena, potepati Srbijo. Noben dokument ne osvetljuje boljše misljenja, ki so povzročili svetovno vojno. Spomenica je bila sestavljena pred umorom nadvojvode Franca Ferdinanda v Sarajevu; pristavili so ji samo nekaj postscriptum, kjer omenjajo atentat in pripominjajo, da so se prejšnja domnevanja uresničila.

Dunajska in berlinska vlada sta torej igrali neodpustno, zločinsko komedijo, — „največjo komedijo, ki jo pozna svetovna zgodovina“ (kakor se takoradi izražajo nemški diplomatje), ko sta trdili, da oni in njuni narodi niso mogli obvladati razkačenosti radi umora nadvojvode.

Vsa gonja nemško-avstrijskega časopisja meseca julija 1914 proti Srbiji in vse klicanje po osveti, ni bilo nič drugega, kakor manever, ki naj bi zakril premišljenost, s katero je bila vojna izzvana.

Ko je nemški narod dopustil razširjanje te gonje po časopisju, ko se je z bojevitimi manifestacijami tudi sam udeležil hujkanja, ko je vdrl kakor povodenj v Belgijo in v Francijo, tedaj se je pridružil prostovoljno nasilnemu napadu, čigar namene in kolovodje bi bil mogel razkrinkati z največjo lahkoto. (LDU.)

Zračni polet preko atlantskega oceana.

Pariz, 30. maja. (Pos. poročilo.) Včeraj ob 20. uri je v Lizbono priplul ameriški hidroplan „N. C. 4“ iz Punte Delgade. — Hidroplan je preletel 1200 milj v 14 urah 15 min. Na poletu preko atlantskega oceana je pristal na Azorskih otokih. Letel je nad morjem v višini 1000 m. Njegov spremljevalec, hidroplan „N. C. 3“ se je moral vsled goste megle 320 km pred Azorskimi otoki spustiti na morje in ga doslej pogrešajo; klicaj je potom radijske postaje na pomoč.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Anton Pesek.

Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Opozorjamo na brošuro:

„Kod naj se potegne pravična meja med Jugoslavijo in Italijo?“

Spisal prof. F. Seidl. Z enim zemljevidom. Založil odsek za zasedeno ozemlje.

Cena 1 krono.

Dobiva se po knjigarnah, v upravnistvih „Jugoslavije“ v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuj in Novem mestu.

Hiša

z gostilno in žganjetočem, v sredini mesta CELJA, se po razmeroma nizki ceni nemudoma proda. Pojasnila da iz prijaznosti g. Rudolf Pibrouz v Celju, Glavni trg, števil. 4.

Naznanilo!

P. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem preselil svojo čevljarsko in usnjarsko trgovino iz Domobranske ceste števil. 5 na Sv. Petra cesta št. 28 (poprej Besednik) v Ljubljani.

Priporoča se za mnogobrojni obisk

Aleksander Oblat.

Leopold Grošelj

stavbeni in umetni ključavničarski mojster
Spodnja Šiška števil. 117

naznanjam p. n. slavnemu občinstvu, vrnivši se od vojakov, da sem začel zopet izvrševati mojo obrt. Uljudno se priporočam: v mojo stroko spadajoče delo bodem izvrševal točno in po ceni.

Pozor trgovci specerijske i delikatesne robe!

Imamo za prodati večje količine trapista po K 30.— kg, zatim običnog sira po K 6.— kg i sladkog maslaca (Teebutter) po K 40.— kg.

Narudžbe prima

Kovač i Stančić, Pitomača (Hrvatska).

Pisalni stroj

sistem „Smith Prener“ se zelo ugodno proda pri I. BIZILJ, Selenburgova ulica 1.

Ja živo štajersko perutnino razpošilja po najnižjih dnevnih cenah Martin Šumak, razpošiljalnica jajc in perutnine v Krapju, p. Cveni pri Ljutomeru. 1173

Pile žage orodje za vse svrhe priporoča

ODON KOUTNY specialna trgovina jeklenine in tehničnih potrebščin Ljubljana, Kolodvorska ulica števil. 37.

Advokat

dr. Albin Smolč
Ljubljana, Dunajska c. 20

Uradne ure:

dopoldne od 1/29. do 12. popoldne od 1/23. do 1/26. Uradne ure specijelno za davčne zadeve (davčne nasvete, davčne informacije, prevzem davčnih zastopstev): 1165 popoldne od 1/23. do 1/24.

VINO

staro in novo,

slivovko, rum itd.

nudim po najnižjih cenah.

Kupujem

suhe gobe, dobre vreče.

M. Rant, Kranj.

Proda se:

Proda se posestvo z živino, orodjem in pohištvo vred. Posestvo je obdelana. Leži v Dragatušu pri Črnomlju. Natančneje se poizve na binkošne praznike v Dragatušu, pri Črnomlju. Kati Ovsec — Derjan Dragatuš 39.

Sveža jajca po 56 in 60 vinarjev komad ima za oddati trdka Osva Dobeč Ljubljana Martinova cesta 15. 681

Proda se dober bencinov motor, 5 HP sedaj se stoječ. Vpraša se pri Ivan Rebeku, ključavničarski mojster, Celje. 679

Proda se dobra mandolina. Naslov v upravnistvu tega lista. 678

Žaga in mlin z vso opravo in poslopjem, ali tudi sama oprava se proda. Ponudbe na upravo lista pod Žaga. 677

Kandite, Roks Drops, sladovne kandirane mandule, i druge slaščice, more se dobiti na malo i debelo, za naručbe preporuča se Tomo Zagajski, trgovina z južnim sadjem, kanditi i slaščicima, Novo mesto 36. 674

Sladkorčke! Karamele v kartonih po 140 kom., karton K 21.—, razpošilja po povzetju po pošti, dokler v zalogi Kari Leibner, Celje. 669

Lepa birmanska darila. Nikelnaste in srebrne ure z zeričicami, uhani, zavrtnice verižice srebrne in zlate z obeski nudi Fr. Čuden Sin, nasproti glavne pošte v Ljubljani. 459

Kupi se:

Pekarija se kupi ali pa vzame v najem v kakem večjem kraju Slovenije. Ponudbe pod „Pekarija“ na upravnistvo „Jugoslavije“ Ljubljana. 657

Trgovina se kupi ali pa vzame v najem, takoj ali pa pozneje v kakem večjem kraju Slovenije. Ponudbe pod A. B. na upravnistvo „Jugoslavije“ Ljubljana. 658

Službe:

Sprejmejo se izurjene šivilje v trajno delo proti dobri plači. Marije Serezije cesta 13. vrata 104. II. nads. 684

Prodajalka 21 let stara specerijske in manufakturne stroke išče mesta. Gre tudi kot blagajničarka ali v pisarno najraje v Celje ali Zagreb. Cenj. ponudbe pod „Štajerka“ na upravo Jugoslavije. 682

Pridna, poštna deklica išče službo za vsa opravila prevzame tudi gospodinjstvo v Ljubljani. Naslov pove upravnistvo v Ljubljani in Mariboru. 680

Kočijaža zanesljiva, solidna, marljiva in sposobna (1 za kočijo in 1 za težko vožnjo) išče proti 200—300 K mesečno, dobri hrani ter s prenočiščem v hlevu. I. Glogič, veletrgovina vina, žganja in slivovke, ter tvornica suhomesnate robe, Nova Gradiška, Slavonija. 673

Razno:

Poizvedba! Ištem gosp. Makuc iz Stare gore, kateri je služil kot uradnik na postaji v Hudi južni (njegova soproga je doma iz Skofje Loke). Kdor kaj o njem ve, naj mi proti povračilu stroškov na upravnistvo lista. 675

Dopisovanje in ženitne ponudbe

Resna ženitna ponudba! Dobro situirana vdova brez otrok v 37. letu, želi znanja v svrhu takojšnje mozične z gospodom, najraje trgovcem. enako dobrodošet tudi posestnik, primerne starosti. Glavni pogoj zdrave in plemenito srce. Le resne ponudbe ev. s sliko pod šifro „Zlata sreča“ na upravo lista. 683

Preprodajalci!

Kremo za čevlje, vaselino za čevlje, cigaretni papir, cigaretno tulčice, pisemski papir v mapah, fino toaletno milo in drugo blago dobite pri **Mahler i Oplatka**, agenturni i komisionalni posao, Zagreb, Jelačićev trg št. 28 (polag Narodne kavane).

Interesenti za nove pisalne stroje Remington model 1919

po normalni predvojni ceni, naj se blagovolijo obrniti na tovarniško zalogo pisalnih strojev Remington Franc Bar, Ljubljana, Francevo nabrežje št. 5.

Vinska trgovina

Brata Molan, Celje,

Priporočata svojo veliko zalogo pristnih ljutomerskih, bizelskih in dalmatinskih vin, kakor tudi specialno Vermut-vino.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovjšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej

Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Telegrami: KINTA Ljubljana.

Rudolf Rus, Kranj

priporoča svojo bogato

zalogo ur

briljantov, zlatnine in srebrnine po najnižjih cenah. Postrežba točna in solidna.

Prva slovenska kavarna

„CENTRAL“

v Mariboru

se priporoča Jugoslovanom domačim in tujim, ki prihajajo v Maribor. — Postrežba točna.

Rudnik v Kočevju

potrebuje proti takojšnjemu vstopu

vodjo za bagger

(Baggerführer)

Reflektantje naj se zgledajo do najpozneje 5 junija pri reprezentanci „Trbovejske premogokopne družbe“ v Ljubljani. Knaflijeva ulica 13, kjer imajo predložiti izpričevala in druge potrebne izkaze ki pričajo o njih zmožnosti in dosedanjem zaposlenju.

Nova slovenska „NARODNA KAVARNA“ v Mariboru, otvorena s 24. majem 1919 se priporoča domačinom iu Jugoslovanom sploh.

Leopoldina Štelcer

kavarnarka.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po 2% brez odbitka rentnega davka

kateraga plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nezdignjene vloške obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — t. j. dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad pol milijona kron! — Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na pr. dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 K z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem junija 1918 je bilo stanje hran. vlog nad 9 milijonov 700.000 kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam: nad 2 milijona 700.000 kron.